

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartın

Hakkâri Milletvekili

Yıllardır Hakkâri'de yaşayan yurttaşlarımız, temel bir insan hakkı olan temiz içme suyuna erişimde ciddi zorluklar yaşamaktadır. Kent merkezinden kırsal yerleşimlere kadar çok geniş bir coğrafyada içme suyu ihtiyacı, dağlardan gelen kaynak ve dere suları ile karşılanmakta; ancak bu sular hiçbir arıtma işlemine tabi tutulmadan doğrudan hanelere verilmektedir. Gerekli altyapının kurulmaması, çağdaş arıtma sistemlerinin eksikliği ve su kalitesine ilişkin şeffaf verilerin paylaşılmaması, bu durumu yalnızca bir altyapı sorunu değil, aynı zamanda bir halk sağlığı krizi haline getirmiştir.

Uzun yıllardır sessizce sürdürülen bu ihmalkârlık, yalnızca teknik bir eksiklikle değil; aynı zamanda halkı, özellikle de dezavantajlı bölgelerde yaşayan yurttaşları, yaşam hakkı, sağlık hakkı ve çevre hakkı gibi temel haklardan mahrum bırakmak anlamına gelmektedir. Anayasa'da güvence altına alınan bu haklara ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerine rağmen Hakkâri halkı, hâlâ içilebilir nitelikte suya erişememektedir.

Suyun ticarileştirildiği, doğanın ve insan sağlığının piyasa koşullarına teslim edildiği mevcut anlayışa karşı; bizler, yaşamı esas alan bir su politikasını savunuyoruz. Su; metalaştırılacak, ayrımcılıkla dağıtılacak bir kaynak değil; her yurttaşın eşit ve koşulsuz erişmesi gereken kamusal bir haktır. Hakkâri'de yaşanan bu sorun, çevresel adaletsizlikle birleşerek toplumsal eşitsizliği daha da derinleştirmekte; bölgeler arası uçurumu büyötmektedir.

Konuyla ilgili Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın doğrudan sorumluluğu bulunmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun gibi çeşitli yasal düzenlemeler ile ilgili yönetmelikler, içme suyu temini, kalitesi, artırılması ve denetlenmesi konularında idareye açık yükümlölükler getirmektedir. Bu mevzuat hükümlerine rağmen gerekli yatırımların yapılmaması ve var olan sorunlara müdahale edilmemesi, açık bir idari sorumsuzluk örneğidir.

Hakkâri halkının; çocukların, yaşlıların, kadınların, hastaların her gün maruz kaldığı bu sağlıksız su gerçeği, yalnızca yerel idarelerin değil, merkezi yönetimin de ihmaliyle büyümüştür. Suyun politik bir baskı aracına dönüştürülmesine karşıyız. Hakkâri'deki yurttaşlarımızın en doğal hakkı olan sağlıklı suya erişimi, bir lütuf değil, devletin asli yükümlölüğüdür.

Bu bağlamda, söz konusu halk sağlığı tehdidinin giderilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın üzerlerine düşen sorumlulukları gecikmeksizin yerine getirmesi, gerekli teknik, idari ve mali adımları ivedilikle atması ve kamuoyunu açık şekilde bilgilendirmesi hayati önemdedir.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri ili merkez ve ilçelerinde içme suyu altyapısına dair Bakanlığınız tarafından yürütülen ya da desteklenen projeler nelerdir? Bu projelerin tamamlanma oranları nedir?
2. Mevcut içme suyu hatlarının yaş ortalaması nedir? Su kaybı, kaçaklar veya sağlıksız boru hatlarına dair yapılmış herhangi bir denetim çalışması bulunmakta mıdır?
3. Hakkâri'de içme suyu kaynaklarının çevresel etki değerlendirme (ÇED) süreçlerine tabi tutulup tutulmadığına dair veriler nelerdir? Bu süreçler kamuya açık ve denetlenebilir biçimde yürütülmekte midir?
4. Bakanlığınıza, Hakkâri'den su kalitesi ya da erişim sorunları nedeniyle yapılan yurttaş başvurularının sayısı kaçtır? Bu başvurular nasıl değerlendirilmiş, hangi işlemler yapılmıştır?
5. Musluklardan akan suyun içilebilir olup olmadığına dair son beş yılda yapılan herhangi bir resmi tespit var mıdır? Bu konuda kamuoyuna bilgi verilmiş midir?
6. İçme suyu hakkının, anayasal güvence altındaki çevre hakkı ve sağlık hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünüldüğünde; Bakanlığınız Hakkâri'deki altyapı eşitsizliklerini gidermek için hangi adımları atmaktadır?
7. Hakkâri'deki içme suyu sistemi ile ilgili olarak, risk haritası veya çevresel kırılganlık analizi yapılmış mıdır? Yapılmadıysa neden yapılmamıştır?
8. Bakanlığınız, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, çevresel adaletin sağlanması ve Hakkâri halkının içilebilir suya eşit erişiminin garanti altına alınması için önümüzdeki süreçte herhangi bir özel eylem planı hazırlamakta mıdır?